

עֵרֶץ וְאֵתִיקָה

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 65 ■ שבט תשס"ב ■ פברואר 2002

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליד ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד עמוס נצר
המערכת: דניאל פריש 10, תל-אביב 64731

חברות וחברים יקרים,

סיכום הפעילות בשנים 2001–2000

עם פרוש השנה האזרחית החדשה, ברוני הביא לידיעתכם את נתוני הפעילות של ועדת האתיקה בשנתיים האחרונות.

בשנת 2000 הוגשו 1,469 תלונות לוועדת האתיקה, מתוכן מצאה הוועדה כי 686 תלונות אינן מוצדקות והחליטה לגנון. בנוסף, נגזרו 451 תיקים שנפתחו בשנים קודמות. במהלך השנה הוגשו 171 קובלנות, בגין תיקים שנפתחו בשנה זו ובשנים קודמות. כמו כן, נתנה הוועדה 545 חוות דעת, לעורכי דין אשר פנו אליה לשם כך, והשיבה ל-166 פניות של אזרחים בענייני אתיקה.

בשנת 2001 נפתחו 1,409 תיקי תלונה, מתוכם נגזרו 669 תיקים ועוד 452 תיקים נגזרו משנים קודמות. בשנה זו הוחלט להגיש קובלנות ב-185 תיקים, ניתנו 600 חוות דעת לעורכי דין, ונתנו 144 פניות של אזרחים בענייני אתיקה.

ועדת האתיקה, בעבודתה במשך השנתיים הללו, הונחתה על ידי החובה לשמור על רמתו הגבוהה של המקצוע, ועל ידי הרצון להביא לטיפול יעיל בתלונות, ולקצר את זמן ההמתנה עד למתן החלטותיה. בטוח אני, כי נשכיל לפעול ברוח זו גם בשנתיים הבאות, לטובת כבודו ומעמדו של עורך הדין.

כללי הפרסומות החדשים

כללי לשכת עורכי הדין (פרסומות), התשס"א–2001 (להלן: "הכללים"), אשר התקבלו ב-1 במרץ 2001, שיט מהיסוד את היחס לפרסומות בתחום המקצוע. בניגוד למצב שקדם להתקנת הכללים, לפיו נאסר, ככלל, על עורכי הדין לפרסם את עצמם, כעת, רשאים עורכי הדין לפרסם מודעות, בתנאים ובסיווגים שנקבעו בכללים, בעיתונות הכתובה, במדריכי טלפון ואף באינטרנט.

עם זאת, מן הראוי להפנות את תשומת ליבנו, לכך כי לא נפרצו הסכרים, וכי עלינו להקפיד על ההוראות שנקבעו

בכללים. במיוחד, ברוני לעמוד על כמה הפרות נמוצות של הכללים, אשר אנו מרבים להיתקל בהן, לצערנו, בעיתונות הכתובה, ושלא ניתן להשלים עימן.

ראשית, יש להדגיש, כי הכללים מתירים פרסום מודעה בעיתונות הכתובה, אך ורק במדור שהוקצה במיוחד לשם פרסום עורכי דין. בנוסף, גודלה של המודעה לא יעלה על שמינית העמוד, וראשיתה יהיו בצבע אחד בלבד (ראו סעיפים 11(א) ו-13(ד) לכללים).

בנוסף, אין לציין במודעה תעריפים של השירותים הניתנים על ידי עורך הדין, ואף אין לכלול במודעה ציון כגון: "ייעוץ ראשוני ללא תשלום", וכיוצא בזה. תוכנה של המודעה מוגבל לפרטים הנזכרים בסעיף 3(ב) לכללים.

כמו כן, על עורך דין המפרסם בעיתונות מדור ייעוץ פרי עטו, להימנע מלהפנות את קהל קוראיהם למשרדו כגון באמצעות ציון מענו של המשרד או של מספר הטלפון, וכדומה (ראו חוות דעתה של ועדת האתיקה מס' 28485, אשר התפרסמה בגיליון "עט ואתיקה" מס' 61).

לבסוף, ברוני להזכיר לחברים את החובה, להחזיק ברשותם במשך שלוש שנים מיים הפסקת הפרסום, העתק של המודעה, ורישום של המועדים ומקומות הפרסום (סעיף 3(ז) לכללים).

ועדת האתיקה מתייחסת בחומרה להפרת הכללים הנ"ל, לא רק כשל הפגיעה בכבודו ובתדמיתו של המקצוע, אלא גם כשל הצורך להגן על ציבור החברים המקפיד על שמירתו של החוק, הנאבק להתמודד בתנאים של תחרות בלתי הוגנת, עם אלה המפרים את החוק.

בכל מקרה של ספק או התלבטות, מוזמנים החברים, לפנות לוועדת הייעוץ לענייני פרסומות, שליד הוועד המרכזי, שהוקמה מכה סעיף 3(ח) לכללים, ולבקש אישור מראש בדבר עמידתה של המודעה בתנאים שנקבעו בכללים.

לשירותכם בכל עת,

אילן בומבדן, עו"ד
יו"ר ועדת האתיקה

כיצד על עורך-דין לפעול כשבידיו יפוי כח בלתי חוזר להעברת נכס

השאלתא:

1. לקוחה חתמה על יפוי כח נוטריוני בלתי חוזר לעורך-דין שבו היא מסמיכה אותו לעשות כל פעולה ללא יוצא מן הכלל להעברת זכויות בדירה ע"ש מרשתת.
2. מרשתת של עורך הדין מאושפזת בבית חולים ואינה מסוגלת כיום לתקשר.
3. שאלת עורך הדין היא האם הוא זכאי לחתום על שטרי משכנתא בנוסף לחתימתו על שטרי מכר.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה הודיעה לפונה כי אם יפוי הכח נעשה ונחתם כדין והוא מעניק לעורך הדין את הסמכות לבצע את הפעולה הנזכרת בפניית עורך הדין לוועדה, הרי אין מניעה מבחינה אתית כי יעשה זאת.

(30744)

כיצד על עורך-דין לפעול כשקיימים חילוקי דעות בין בעלי קרקע וקבלן בנושא רישום הזכויות בלשכת המקרקעין

העובדות:

1. עורך-דין ייצג בעלי מקרקעין בעיסקת קומבינציה עם קבלן ובידיו יפויי כח של הבעלים לרישום הזכויות ע"ש הקונים כשהקבלן וותר בעל זכויות בנכס.
2. לאחר בורות ממושכת בין הקבלן לבעלים באשר לשטחי הבנייה וחלוקתם – המציא הקבלן לעורך הדין תשריט לצורך רישום הבית המשותף – וכל זאת כשהבעלים של הקרקע מתנגדים לאמור בתשריט ובין השאר לענין ההצמדות (נרשא שלא עלה כלל בבוררות).
3. כיום מצוי עורך הדין כ-4 שנים לאחר עיסקאות המכר ועליו לרשום בית משותף. יפוי הכח אינו מסמיך את עורך הדין לשמש כבורר ואין הוא יכול להכריע על דעת עצמו טענות מי מהצדדים צודקות שהרי המדובר במרשנות של הסכם מכר.
4. הדירים מבקשים את הרישום והבעלים מתנגד נמרצות.
5. עורך הדין שואל את הועדה כיצד עליו לנהוג במקרה זה?

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה הודיעה לפונה את עמדתה כי הסכסוך שבין הבעלים לקבלן צריך להיות מוכרע בבית המשפט. עוד ובנוסף נראה לוועדה כי על הפונה למסור דו"ח מפורט לדיריים על הסיבות לעיכוב רישום הדירות.

מהן הנסיבות המצדיקות בקשת שחרור עורך הדין מייצוג לקוח כשנותק הקשר עמו?

העובדות:

1. למשרד עורך-דין פנה לקוח, חבר מתקופת לימודיו וביקשו לייצגו בתביעה כספית שהוגשה נגדו בבית משפט השלום בתל-אביב.
2. הרף העובדה השנה הופיע הלקוח היה קסע לדיון למחרת במוקד הסכים עורך הדין לקבל עליו את ייצוג הלקוח.
3. מאז נותק הקשר עם הלקוח אשר טען בפגישתו עם עורך הדין כי הוא נרדף ע"י נושים ועל כך גם הודיע עורך הדין לבית המשפט.
4. לאחר כמחצית השנה הופיע הלקוח במשרד עורך הדין והסביר כי גורש מביתו ע"י רעייתו וכי הוא במצב נפשי קשה וכן מסר כתובת חדשה ושוב נעלמו עקבותיו.
5. בתיק התקיימו קדמי משפט וכן ישיבת הוכחות אולם הלקוח לא הופיע אצל עורך הדין.
6. שואל עורך הדין האם הוא יכול בניסיות אלו להשתחרר מהייצוג – מה עוד שגם לא קיבל, לבד מסכום זעום שכר טרחה המגיע לו.

עמדת ועדת האתיקה:

ועדת האתיקה השיבה לפונה כי אם הלקוח מנתק את הקשר עם עורך הדין יש בכך סיבה מספקת לבקש מבית המשפט לשחררו מהייצוג וכמובן שעליו לפעול בהתאם להחלטת בית המשפט.

30661)

השאלתא:

1. האם קיימת עדיפות לעורך הדין כנושה על נושים אחרים של לקוחו?
2. מהו מעמדו של עורך-דין שאינו פורע חובותיו האזרחיים?

עמדת ועדת האתיקה:

1. עדיפותו או אי עדיפותו של עורך-דין כנושה נקבעת עפ"י הדין האזרחי ואין ביכולת ועדת האתיקה או אורגן אחר בלשכת עורכי הדין להקנות לעורך-דין מעמד עדיף על נושים אחרים של לקוחו (ראה לענין זה הנקוב גם בגליון ייעט ואתיקה"י מס' 23).
2. הקביעה אם המזוהר הוא רק בנושא חוב אזרחי ללא היבט אתי תקבע עפ"י נסיבותיו של המקרה. כאשר עורך-דין אינו פורע חובותיו יש בכך משום פגיעה באמון הצבור בו ובכלל עורכי הדין בכל הקשור לעניני כספים והפקדת פקודותו בידיהם.

(29452)

(31151)

השאלתא:

האם יכול עורך-דין לקבל לטיפולו לקוח שהגיע אליו דרך המלצת פלוני שאינו עורך-דין כאשר אותו פלוני מקבל פניות של אנשים הזקוקים ליעוץ משפטי.

העובדות:

1. פלוני מקבל פניות של אנשים הזקוקים ליעוץ משפטי כשהוא מפרסם את שרותיו בנושא זה באמצעי התקשורת.
2. הפרסום נעשה, בין היתר, ע"י פרסום כגון: "אם נפגעת בתאונת דרכים והינך זקוק ליעוץ מנה לטלפון ...". וכו'.
3. יודגש כי אותו פלוני מקבל את שכרו מהלקוח בגין השרות שקיבל (ההפנייה לעורך-דין מתאים) ועורך הדין אינו משתף את אותו פלוני בשכר הטרחה שהוא מקבל בתיק.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה הודיעה לפונה כי לדעתה אין עורך הדין רשאי לקבל לקוחות כמפורט בפנייתו אליה שכן הוא עלול לעבור על מספר כללי אתיקה מקצועית. מופנית כוח תשומת לב הפונה לסעיפים 56 ו-58 לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961 ולכלל 11 ב' לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) תשמ"ז-1986.

(30907)

השאלתא:

1. האם רשאי עורך-דין לשלוח תכתובת משפטית של הלקוח כחתימתו הוא על נייר מכתבים של הלקוח?
2. מה צריך עורך-דין שכיר לכתוב על נייר המכתבים של מעסיקו כאשר הוא מהווה חלק מהארגון של העסק?
3. האם ניתן לעורך-דין שכיר המטפל בעניני המעסיק לצייץ במכתבים שהוא מוציא בשם החברה את הכתובת האלקטרונית של המעסיק?

עמדת ועדת האתיקה:

1. לדעת הועדה אין זה ראוי כי עורך-דין חיצוני יכתוב מכתבים על נייר המכתבים של לקוחו – וזאת בשל החשש להטיייה או הצגת מצג של שיתוף בין עורך הדין ללקוחו או העסקת עורך הדין ע"י אותו לקוח.
2. עורך-דין שכיר צריך לכתוב על נייר המכתבים של מעסיקו – כאשר הוא מהווה חלק מהארגון של העסק ועליו לצייץ על נייר המכתבים של המעסיק את המילים "הלשכה המשפטית".
3. באשר לכתובת ב-E-MAIL הרי לדעת הועדה אין פסול בהסתיוות במען הלקוח במקרים בודדים – אך כדרך קבע סברה הועדה כי חלות כאן ההנחיות המתייחסות לנייר המכתבים כמבואר לעיל.

(31018)

השאלתא:

מיהו הגוף המוסמך לוותר על חסיון בחברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה בעת עשיית חיפוש משטרתי אצל עורך דינה של החברה?

העובדות:

1. במשרד עורך-דין נערך חיפוש ע"י רשות ניירות ערך בהמשך לצו חיפוש שניתן ע"י בית המשפט ביחס לחברה ציבורית שמניותיה נסחרות בבורסה וביחס לבעלי השליטה באותה חברה.
2. כמקביל לחיפוש האמור מצוי יו"ר הדירקטוריון של החברה הציבורית (שהינו מבעלי השליטה בחברה) בחקירה במשרדי רשות ניירות הערך.
3. למשרד עורך הדין הומצא פקס החתום ע"י יו"ר דירקטוריון החברה המוותר על החסיון (עורך-דין-לקוח) בין החברה הציבורית שהינה הלקוח לבין משרד עורך הדין.
4. השאלה היא האם יו"ר הדירקטוריון הנ"ל רשאי לוותר על החסיון של החברה הציבורית מבלי לקבל על כך את אישור דירקטוריון החברה וכל זאת כאשר אותו יו"ר אינו רשאי לחתום לבדו ולחייב את החברה לכל דבר וענין.

עמדת ועדת האתיקה:

הועדה הודיעה לפונה כי לדעתה דירקטוריון החברה הוא הגוף המוסמך לוותר על החסיון בסוגיה שהועלתה על-ידיה. – וכל זאת כל עוד לא נקבע אחרת במסמכי החברה.

(30407)

העובדות:

1. עורך-דין ייצג נאשם בתיק פלילי בבית משפט השלום.
2. הנאשם הורשע ונגזר עליו עונש של מאסר על תנאי.
3. לאחרונה הוגש כנגד הנאשם כתב אישום בבית המשפט בגין עבירות בעלות אופי דומה לזו שהורשע בהן ואשר נעברו לאחר מועד הרשעתו הנקובה בסעיף 2 לעיל.

השאלתא:

האם חלה על הסינוור החובה ליידע את הפרקליטות ו/או בית המשפט בדבר קיום הרשעה של לקוחו (הנאשם), מקום שהתביעה התרשלה בכך?

עמדת ועדת האתיקה:

1. לדעת הועדה אין מקום כי הסינוור ימסור מידע לתביעה ו/או לבית המשפט בגין הרשעות נוספות שהיו לנאשם.
2. התביעה היא זו הצריכה לבצע מלאכתה ואין זה מתפקידו של הסינוור לתקן מקום שהתביעה התרשלה.
3. הועדה מוסיפה כי אסור לסינוור לטעון כי לנאשם אין הרשעות קודמות בעת הטיעונים לעונש וזאת על מנת שטיעונו לא יהווה טיעון כוזב.

(30863)

אחריות המזניח את ניהול משרדו

הכרעת דין

העובדות המיוחסות לנאשם בכתב הקובלנה:

1. הנאשם התקשר עם מר י. (להלן: "י") בהסכם שותפות לפיו המשרד נוהל על ידיו בתמורה לאחוזים משכר הטיירה שייגבה מהלקוחות (להלן: "ההסכם השותפות").
 2. לפי ההסכם השותפות, שכר הטיירה נגבה מהלקוחות על ידי י. והופקד בחשבון בנק של המשרד. מתוך חשבון הבנק הנאשם היה זכאי למשך 30% והיתרה נותרה כדי לממן את הוצאות המשרד ואת חלקו של י.
 3. חשבונית הבנק שנפתחו היו ע"ש הנאשם וי, אך ליי. ניתנה זכות חופשית לפעול בהם ולפחות למשך מהם כספים.
 4. במסגרת פעילות המשרד, הנאשם אפשר ליי. לטפל בנושא החוזים וביצועם וכן בקבלת פקודות בשמו ועשייה בפקודות כראות עיניו. חלק מהצדדים לחוזים, שהיו אמורים להיות לקוחותיו של הנאשם, כלל לא נפגשו איתו ולא הכירו אותו.
 5. י. לקח כספים מהפקודות ולא העבירם לתעודתם.
 6. ננסיבות האמרות טיפל י. תחת שם הנאשם, בין היתר, בחווי מכר מקרקעין הבאים:
 - א. המוכר: מר ב. – הקונים: בני הזוג י.
 - ב. המוכרת: גבי א. (להלן: "א") – הקונים: בני הזוג צ.
- לענין זה נטען, כי לצורך השלמת ביצוע החוזה ניסו הצדדים להשיג את הנאשם במשרדו אך המשרד היה סגור ולא ניתן היה ליצור עם הנאשם קשר. עוד נטען לענין זה, כי הנאשם קיבל לידיו סכום כסף מתוך כספי תמורת הדירה שהגיעו ל-א. ואולם, הנאשם לא העביר לה את כספה וזאת, על אף חובתו שבדין ועל אף קיומו של פסק דין חלוט לזכות א. כנגדו.

- ג. המוכרים: בני הזוג כ. – הקונה: מר ג.
 - ד. המוכרים: בני הזוג ד. – הקונים: בני הזוג ח.
- לענין זה נטען, כי הורשע בת.פ. בבית משפט השלום בנייבת סכום כסף ששולם על ידי הקונים.
- ה. המוכרת: גבי ט. – הקונה: מר פ. (להלן: "פ").
- לענין זה נטען, כי פקדון ש-פ. הפקיד בידי הנאשם לא הועבר לידיו המוכרת וזו תבעה את מר פ. עוד נטען, כי מר פ. לא הצליח ליצור קשר עם הנאשם כדי להפקיד בידיו את יתרת התמורה כמוסכם בין הצדדים לחוזה.
- ו. המוכרת: גבי ז. (להלן: "ז") – הקונים: בני הזוג ק.
- לענין זה נטען, כי הנאשם קיבל לידיו פיקדון מידי ג. להבטחת המצאת אישורים להעברת הנכס. ג. מסרה את האישורים הדרושים ואולם, הנאשם לא העביר לה את הפקדון שבידיו.

הוראות החיקוק אשר על פי הקובלנה הופרו על ידי הנאשם:

- א. סעיפים 58 ו-161) לחוק לשכת עורכי הדין התשכ"א – 1961 (להלן חוק לשכת עורכי הדין).
- ב. סעיף 2 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית) התשמ"ו – 1986 (להלן כללי האתיקה) וסעיפים 54, 161) ו-161(2) לחוק לשכת עורכי הדין.
- ג. סעיף 40 לכללי האתיקה וסעיף 161(2) לחוק לשכת עורכי הדין.
- ד. סעיפים 53 ו-161(1) לחוק לשכת עורכי הדין.
- ה. סעיף 3(61) לחוק לשכת עורכי הדין.

העובדות בהן הודה הנאשם:

8. הנאשם מודה, כי בזמנים הרלבנטיים לקובלנה ניהל את המשרד לעריכת דין.
9. הנאשם מודה, כי י. ניהל את המשרד.
10. הנאשם מודה, כי ליי. היה יפוי כח לפעול בחשבון העיסוקי של המשרד.
11. הנאשם מודה, כי י. היה לעיתים מעורה בחוזים ואף קיבל לידיו כספי פקודות של לקוחות.

העובדות הנשנויות במחלוקת:

12. הנאשם אינו מודה בכך שהתקשר בהסכם שותפות במשרד עם י. ואינו מודה בכך שסוכם כי יקבל אחוזים משכר הטיירה שישולם על ידי לקוחות המשרד.
13. הנאשם אינו מודה בכך שפתח חשבונית בנק ביחד עם י. להפקדת כספי לקוחות המשרד.
14. הנאשם אינו מודה בכך שאיפשר לטפל בחוזים ובביצועם.
15. הנאשם אינו מודה בכך שלא הכיר ו/או נפגש עם חלק מהצדדים שהיו אמורים להיות לקוחותיו.
16. הנאשם אינו מודה בכך שלקח כספי פקודות של לקוחות ולא העבירם לתעודתם.

שותפות עם אדם שאינו עורך דין

17. הקובל נטען, כי הנאשם עסק בעריכת דין בשותפות עם י. שלא היה עורך דין במקצועו ועל ידי כך הפר את סעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין, אשר קובע כדלקמן:

"עורך דין לא יעסוק במקצועו בשותפות עם אדם שאינו עורך דין ולא ישתף אדם כזה בהכנסותיו – אם בריטו ואם ניטר בתמורה לשרותים, סיוע או תועלת אחרת לעיסוקו. אולם, רשאי עורך דין לשתף בהכנסותיו את בן הזוג, הצאצאים וההורים של שותפו, בהווה או בעבר, שנפטר בעודו חבר הלשכה ושל עורך דין שממנו רכש את עסקו."
18. בכדיא 70/97 הועד המחוזי של לשכת עורכי הדין בישראל נ' פלוני, ע"ד, פד"ים תשנ"ז – תשנ"ט, עמ' 13, נקבע:

"מלשונן של סעיף 58 עולה, כי כדי להרשיע ע"ד בעבירה

לפי אותו סעיף לא די בכך שהוא שיתף בהכנסותיו אדם, שאינו עורך דין, אלא נדרש גם, כי שיתופו של אותו אדם יהיה 'בתמורה לשירותים, סיוע או תועלת לעיסוקי כלומר, שהשיתוף בהכנסות נעשה תמורת שירותים, שאותו אדם נתן לעורך הדין, או תמורת סיוע שאותו אדם סייע לעורך הדין או תמורת תועלת אחרת, שאותו אדם הביא לעיסוקו של עורך הדין'.

ובהמשך -

"אנו למדים כי בתי המשפט נוטים לפרש על דרך ההרחבה את המונח 'הכנסותיו המופיע בסעיף 58' (שם, בעמ' 20).

19. מערכת היחסים של הנאשם עם י. ופעילותו הענפה של י. במשרד, תוארה על ידי העדים אשר העידו בפנינו. התרשמותנו הינה, כי כל עדות הוסיפה נדבך נוסף לתמונה הכוללת.

הנאשם סיפר בעדותו, כי הוא וי. הינם קרובי משפחה וכי ראשיתו של הקשר אשר נרקם ביניהם, הינו ביחסי עזרי-לקוח, כאשר הנאשם קיבל לטיפולו עניינים שונים מידי י. עוד לפני זמן רב. בשלב מסוים, עלו נישואי הנאשם ואשתו על שרטון בעיקבותיו, נקלע הנאשם למשבר נפשי קשה. בנקודה זו הופיע שוב י. ודיבר על ליבו של הנאשם שיפתח משרד:

"אני מה מכיר אנשים ואני אדאג להפנות אליך את הפרנסה שאני מכיר ואני אדאג לך שיהיה לך את הפרנסה".

20. נוסה כעת לעמוד על מהות הפעילות של י. כך העיד מר פ. בעדותו:

אביד: באת למשרד, מי קבע אתך את השכר?

פ.: "היכל היה. הוא זה -"

אביד: את הנייר הזה, מי נתן לך, הנאשם או י. ?

פ.: "במשרד בערב, הפקידה הדפיסה" ובהמשך -

בי"כ הקובל: מי קבע את שכר הטירחה? מי חתם?

פ.: "היכל י".

21. מתוך עדות גבי א. עולה, כי י. נכח בשתי הפגישות שהתקיימו לקראת החתימה על הסכם מכר דירתה. לשאלת בית הדין כיצד הוצג י. בפנייה הסיבה גבי א. "כנאמן שלו בתוך המשרד" ובהמשך "הוא אמר שהוא יד ימינו לכל דבר שיש לי לפנות לי".

אביד: נאמר ע"י הנאשם?

א.: "כן!..."

22. עדותה של גבי ג. מחזקת את העגנות אודות פעילות י. במשרדו של הנאשם וכך היא מתארת את כניסתה למשרד: "ואו היתה דלת קטנה בצד ימין וכניסה לחדר מאד קטן ששם ישב, לא הנאשם, מי שקיבל אותנו זה לא היה הנאשם".

בי"כ הקובל: מי היה?

ג.: "איך קראו לו ת. משהו והוא אמר לי שהוא מצעם מוסמך ע"י הנאשם לעשות את ההתקשרות".

בי"כ הקובל: ואם אני אביד לך י. יכול להיות?

ג.: "כן. י. נכון. הוא אמר לי שהוא הוסימך ע"י הנאשם להיות מתווך בזמן מסירת המפתח כי זה רק משהו פרודורלי".

ובהמשך -

"...אותו בחור דיבר איתי ואמר לי: תראי הנאשם לא

יכול להגיע ואני יושב פה במקומו, הוא הסמיך אותי היות וזה רק משהו פרודורלי".

בי"כ הקובל: מי אני, עידי?

ג.: "אני שותף שלו משהו כזה".

23. עדותו של מר י. מחזקת אף היא את התמונה אודות מעמדו של י. במשרד הנאשם. לשאלת בית הדין היכן היה משלם לנאשם בעבור שכר הטירחה, השיב י.:

"במשרד בתי"א, או ע"י שליח שלו, שהוא היה אומר לי: יבא אליך השותף שלי, יקח ממך".

בי"כ הקובל: איך שמו של השותף.

י.: "יובהמך -

"הוא בא איתו לפגישה והציג כ"שותף שלי"..."

24. מעדותו של הנאשם עצמו עולה, כי י. דאג לבסס את מעמדו במשרד במספר מישורים. בתחילה, לאחר שהנאשם השתכנע לתמוך משרד וכך העיד הנאשם:

"כמובן תראו זה שיש, הוא זה שהביא אותי לבעלים של המקום".

על חוזה שכירות המקום חתם הנאשם.

25. כעת נבחן את מערכות היחסים שבתוך המשרד. במשרד עבדו בסך הכל שתי עובדות שקיבלו משכורות קבועות. האחת, שמה נ., אשר עבדה כמוזכרה במשרד. כך תאר הנאשם:

"מבחינה משפטית, הכל, היתה עובדת שלי לכל דבר וענין. כמובן, כמו שאתה מבין, הוא זה שהביא אותה והוא זה שבעצם העמיד בפני שהיא תהיה המוזכרה. לא שאני הלכתי ונכרתי מי מתהיה המזכירה..."

בדיעבד אני יודע למה הוא הביא אותה... היא היתה מציינת לי".

העובדת הסייה, אשר עבדה כמסייעת בתירגומים לשפה הרוסית ומכאן, כך על פי עדות הנאשם, היתה הידועה כציבור של י. ומבין עולה, כי במשרד עבדו שתי שכירות, אשר למעשה "הוצגו" במשרותיהן על ידי י., כאשר לנאשם לא היתה כל השפעה של ממש על כח האדם שבמשרדו שלו.

26. הטיב לתאר הנאשם בעדותו שלו את מהות עבודת י. במשרדו:

"...פתחתי את המשרד, עצמם י. ניהל את המשרד, היה יוזם ומפגיש אותי עם אנשים, מפגיש אותי עם הלקוחות... את העבודה המשפטית אני עשיתי אבל הוא זה שניהל, הוא זה שהפגיש לפעמים, הוא זה שאמר: הנה תבוא, יש לך את לקוח זה, הוא רוצה שתטפל לו בענין איקס, הוא רוצה חוזה, הוא זה שבעצם היה מוציא ומביא את האנשים..."

27. י. עצמו, לא עבד כשכיר במשרד הנאשם. את הסיבה לכך, סיפק הנאשם בעצמו:

"...אמר שהוא יש לו ענין של מיטוח לאומי, חייב כספים והוא לא רוצה להופיע כעובד, זאת אומרת הוא לא דורש כספים".

28. הנאשם העיד, כי למשרד היו שני חשבונות בנק. האחד, היה חשבון פקדונות והשני, היה חשבון עיסקי להוצאות והכנסות שוטפות. שני החשבונות היו על שמו של הנאשם בלבד, כאשר ל. י. היה יפוי כח לפעול בחשבון הבנק העיסקי של המשרד.

29. התמונה אשר נפרשה בפנינו מצביעה על כך שמעורבותו של י. בענייני המשרד היתה כה גדולה עד כי נדמה לעיתים

מוצאים לנכון להרשיע את הנאשם בעבירה על סעיפים 58 ו-1161) לחוק לשכת עורכי הדין.

העברת כספים ללקוח

34. סעיף 40 לכללי האתיקה קובע:

"(א) עורך דין חייב להודיע ללקוחו ולהעביר כל סכום כסף שקיבל עבורו, תוך זמן סביר מעת קבלתו.
(ב) עיכוב עורך דין, על פי דין, סכומי כסף שקיבל עבור לקוחו, או ניכיה, על פי חוק, כספים מתוכם, יודיע על כך ללקוח תוך זמן סביר."

35. כאשר עורכי דין פועלים עבור לקוחותיהם, הם עשויים לקבל לידם כספים המושלמים להם כנאמנים ואז, החובה החלה עליהם היא חובת נאמנות להבדיל מחובה חוזית או חובה מעין חוזית (ראה לענין זה ע"ד א' זר, **אתיקה מקצועית של עורכי הדין**, הוצאת כרמל ספרות משפטית בע"מ (1999), בעמ' 259).

36. מהראיות אשר הובאו בפנינו עולה, כי צדדים לחוזה, אשר נעשו מסדרת משרד הנאשם בעיר האחרת, הפקידו כספים בידי עורך הדין, שניסח את החוזה ו/או בידי ג' אפר אשר הוצג, כאמור, כשותפו ו/או עובדו, כאשר הוראות הפעולה מפורטות רק בחוזה בין הצדדים (ולא בינם לבין הנאשם). במקרה כזה, עצם קבלת הכספים על ידי עורך הדין משמעה נאמנות בחתאם לתנאי ההסכם.

37. כך במקרה של מכר דירה של ג' לבני הזוג ק. בחוזה המכר, נכתב מפורשות, כי יופקד בידי הנאשם סכום כסף, אשר נועד להבטיח מסירת כל האישורים הנדרשים לצורך העברת הזכויות בדירה, ואולם, על אף שכל האישורים אכן נמסרו על ידי ג' ג, סירב הנאשם להעביר אליה את הסכום האמור שנתקבל אצלו עמדה, בטענה, כי הכסף יוחזק אצלו עד שיתקנו הליקויים בצגרת המים.

אנו בדיעה, כי משנתמלאו התנאים על פי החוזה, היה על הנאשם להעביר לג' ג את הסכום אשר הועבר אליו עמדה ואל היה לו לעכבם שלא כדין.

38. גם במקרה של מכר הדירה של ג' א, לבני הזוג צ, לא קיבלה המוכרת כספים שנתקבלו עמדה, שם, ג' א, פינתה דירתה חודש ימים לפני המועד שנקב בחוזה, אך נמסר לה, על ידי ג, כביכול בשמו של הנאשם, כי התשלום האחרון ינתן לה כספים "יעלמו", הצדדים לחוזה הגישו תביעה כנגד הנאשם ונתן פסק דין על שנת שופט השלום הנכבד והחלו הליכי הוצאה לפועל כנגד הנאשם, אשר טרם באו לסיימם.

39. גם במקרים שהובאו לפנינו בענייניהם של ה"ה י ו- פ, מצאנו נקודות דמיון בהתנהגותם של הנאשם. הקונים העבירו לנאשם כספים על מנת שיעבירם למוכרים ועל כך אין כל חולק והכספים לא זכו להגיע ליעדיהם.

40. ויודגש, עם קבלת הכספים – ולצורך הענין אין כל נפקות לסוג החשבון בו הופקדו הכספים ככל שהם הופקדו בחשבונית בנק – על הנאשם חלה החובה להגיש בהם **במשנה זהירות** לרבות, וחובתו לעקוב **בדקדקנות** אחר גורל הכספים שהופקדו בידיו.

41. הנאשם, בחר דווקא שלא לעקוב בקפדנות אחר כספי לקוחותיו וזאת, בלשון המעטה, את "שיטת המעקב" אחר חשבונותיו תאר בפני בית הדין כך:

שאותו י. הוא "בעל הבית" האמיתי במשרד ולא הנאשם. במיוחד בלט הדבר כאשר תאר בפנינו את רצונו למשוך כספים מחשבון המשרד. במהלך התקופה הראשונה להקמת המשרד לא משך הנאשם כספים מחשבון המשרד, לאחר מספר חודשים הפך הנאשם לראות מעט שכר לעמלו וכך מתאר הנאשם את הסיטואציה בה פנה:

"אני באתי ואמרתי: תשמע, אני רוצה גם כן להתחיל, אחרי מספר חודשים, שגם אני אוכל למשוך לחלוטת, לא סך הכל עובד, ונרדק גם כן להנות מהעמדה הזאת בתמורה כספית. ואני אמרתי שאני אמשוך 30% מהתקטל, כביכול מכל חשבונית שאני מוציא אני אמשוך 30% עבורי והשאר ישאר בחשבון לכיסוי הוצאות שוטפות. גם זה בדיעבד לא יצא לפועל ואני לא, זה בעצם לא עבד שאני לקחתי ומשכתי".

אבי"ד: למה?

נאשם: "תמיד היה בא ואומר: תשמע לא מספיק, יש לנו שלום פה יש שלום שם, אין לנו מספיק כסף עכשיו בחשבון תחכה עם זה בקיצור, לא יצא לי אפילו את המעט הזה בפועל לקבל".

דהיינו, כאשר הפך לראות תמורה כספית לעמלו, הוא פנה ל"י. בבקשה, אותו י. סרב לבקשה והתוצאה היא שהנאשם עשה כדברו ולא משך כסף מחשבון הבנק.

30. במהלך התקופה הרלבנטית, היד החופשית אותה נתן הנאשם ל"י. בפעולותיו שכר במרה הביאה להשלכות חמורות ביותר. י. שלט למעשה בידי רשמי בענייני המשרד, לרבות בפעולותיו של הנאשם עצמו, והנאשם לעומת זאת איבד כל יכולת לעקוב אחר ענייני משרדו.

31. כך, אף ש"י. לא קיבל משכורת קבועה כאחד השכירים ואף שלא הוכח בפנינו, כי בין הנאשם ו"י. הוסיק על קבלת אחוזים מתוך שכר הטיחה עולה במירו, כי הנאשם איפשר ל"י. הלכה למעשה, למשוך כספים מחשבון המשרד, עקב היותו מנהל המשרד המטפל למעשה בכל העניינים החל מגיוס כח האדם, ממשיך בנייהו הענייניים הכספיים וכלה ב"יתווך" לקוחות פוטנציאלים עם המשרד ובטיפול בענייני החוזהם שניעשו במסגרת המשרד – קרי, בתמיכה בלענייני לעיסקו של הנאשם. כך ניתנו ל"י. הטבות שונות המקנות לו מעמד של שותף במשרד וזאת ניתן למדוד, בין היתר, מכות החתימה שניתנה לו בחשבון הבנק של המשרד ומשיכת כספים מחשבון זה ללא כל פיקוח ומעקב מצד הנאשם. במצב דברים כזה, הראיות מבצבצות על שותפות בין הנאשם במשרד הלכה למעשה ובהחלט התרשמו, כי זה היה גם המצב אשר נוצר אצל לקוחות המשרד.

32. ואולם, י. כשותף, זכה לפריבילגיה מרחיקת לכת עוד יותר. על י. למעשה, לא חלו כל חובות מתוקף מעמדו "כשותף" במשרד. י. היה שותף בשותפות כדאית ביותר – הוא נהנה מהטבת בלבד.

בכך שאיפשר לו לעשות כן, פגע הנאשם בתכליתו העיקרית של האיסור המעונן בסעיף 58 לחוק לשכת עורכי הדין ואיפשר, הלכה למעשה, עקיפה של דיני האתיקה באמצעות השותף, אשר אינו כבול למגבלות החלות על עורך הדין. ראה לענין זה את המקרה שנדון בפני בית דין זה במסגרת בדימ' 7/99.

33. אשר על כך, הראיות אשר הובאו בפנינו מבססות את המסקנה, כי י. עבד בפועל כ"שותף" של הנאשם ולכן אנו

"אני הלכתי מדי פעם והייתי בודק את היתרה בבנק. הייתי עם כרטיס..."

לכסוף מודה הנאשם ואומר בעדותו:

"בהתחלה אני ידעתי, כאשר לקראת הסוף הוא הרזים אותי ופשוט היתה תקופה שהמשרד צעד לקראת סגירה או הוא כביכול ואו אני איבדתי את הקשר..."

בהמשך עדותו:

"הנקודה ששמתי מתחילה הבעייתיותי: מתי שהתחילו להיות מזורמים הסכומים הגבוהים לחשבון העיסקי והסכומים הגבוהים האלה שהתחילו להיות מזורמים לחשבון העיסקי, כבר נעשו בתקופה שבאמת בה הוא הרזים אותי..."

42. בדי, כי משלא עקב הנאשם בקפדנות אחר חשבוניתו שלו, איבד הנאשם שליטה בנעשה בהם, לא טרח להתעדכן, לא ידע אלו סכומים בדיוק נתקבלו בהם עבור לקוחותיו ועל כן לא העבירם כנדרש ממנו.

43. אשר על כן, מצאנו לנכון להרשיע את הנאשם בהפרת סעיף 40 לכללי האתיקה וסעיף 2161 לחוק לשכת עורכי הדין.

ייצוג הלקוח בנאמנות, במסירות ובהגינות ובכבוד של המקצוע

44. סעיף 54 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כדלקמן:
"במילוי תפקידיו יפעל עורך דין לטובת שולחו בנאמנות ובמסירות ויעזור לבית המשפט לעשות משפט".

על יסוד זה נקבע סעיף 2 לכללי האתיקה הקובע כדלקמן:
"עורך דין ייצג את לקוחו בנאמנות, במסירות, ללא מרא, תוך שמירה על הגינות, על כבוד המקצוע ועל יחס כבוד לבית המשפט".

45. על טיבה של אותה נאמנות ומשמעותה הערכית נאמר כבר במשפטנו:

"נאמנות זו היא רוח אופיו של המקצוע, היסוד עליו הוא בנוי. טול את מידת הנאמנות, אשר הלקוח רוכש לפרקליטו ונטלת את נשמת אפו של המקצוע. על ידי הסמכת עורך דין לעסוק במקצוע מכרויים השלטונות לפני החולם ומודיעים, כי פלגני המוססך הנון הוא וראי לכך, שהציבור יתן בו אמון בתחומי מקצוע המשפט ובכל הכרוך ומסתעף ממנו".

ראה עמ"מ 9/55 עו"ד פלוני נ' יו"ר וחברי המועצה המשפטית פ"ד י, 1720, בעמ' 1730 וכן, עלי"א 1747/91 ונד מחוז הדרום של לשכ"ע נ' שמואל פ"ד מו(4), 397, בעמ' 403.

46. סעיף 53 לחוק לשכת עורכי הדין קובע כדלקמן:
"עורך דין ישמור על כבוד המקצוע של עריכת דין ויימנע מכל דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע".

47. כחלק מחובתו המיטריה על כבוד המקצוע, נדרש עורך הדין לשמור על רמה גבוהה של מוסריות ויושר כלפי לקוחו וכלפי הציבור כולו, שאם לא כן, יפגע אמונו של הציבור בעורכי הדין ובערכים אותם הם מייצגים.

"אמון מלא בין עורך דין ללקוחו הוא נשמת אפו של מקצוע עריכת הדין וקשה להעלות על הדעת כיצד ניתן לקיים יחסי עורך דין ולקוח בלעדיתם. עורכי הדין מצטיינים בעיני הציבור כאנשים בעלי רמה מוסרית גבוהה, שניתן לסמוך עליהם. עורך דין שסרח במישור

זה איננו רק פוגע בלקוחו ומשתמט, בו עצמו, אלא פוגע בתדמיתו של מחנה עורכי הדין כולו".

ראה עלי"א 1/88 הועד המחוזי של לשכ"ע נ' עו"ד פלוני פ"ד מב(4), 477, בעמ' 479 וכן, עלי"א 4779/90 הועד המחוזי של לשכ"ע נ' עו"ד פמצייר פ"ד מ(1), 111.

48. לאור מסכת הראיות, כפי שנפרשה בפנינו עולה, כי הנאשם פעל בניגוד לחובת המוטלות עליו כעורך דין ויש במעשיו משום פגיעה בכבוד המקצוע.

הנאשם חסר ל"י, אשר אינו עורך דין במקצועו והקים משרד. בפועל נוהל המשרד בצורה מוחלטת על ידי אותו י. הוא אשר בחר את עובדות המשרד, הוא אשר בחר את לקוחות המשרד, קיים עמם פגישות, טיפל בענייני החוזים, גבה את שכר הטיירה והוא אשר ניהל גם את כל העניינים הכספיים. הנאשם, הוא שהעניק ל"י. את הכוח לפעול בשמו, ללא כל פיקוח מצידו והוא אשר איפשר ל"י. לפעול תחת חסותו בדרכי עורמה, עד כדי גניבת כספים מלקוחותיו שלו.

49. זאת ועוד. הנאשם, אשר איבד בסופו של דבר קשר עם משרדו שלו, בחר שלא לפעול למען לקוחותיו ואף לא טרח ליצור עמם כל קשר. הוא לא הגיע למשרד, ואף לא השיב לטלפונים שלהם, עד כי נדמה כי פשוט זנח אותם לחלוטין.

50. בהתנהגותו, הפר הנאשם את חובותיו למעול בנאמנות ובמסירות לטובת לקוחותיו ואף פגע פגיעה של ממש בכבודו של המקצוע.

מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין

51. סעיף 3161 לחוק לשכת עורכי הדין קובע, כי כל מעשה או מחדל אחר שאינו הולם את מקצוע עריכת הדין מהווה עבירת משמעת. בענין זה כבר נקבע על ידי בית המשפט העליון הנכבד:

"חייב עורך דין לשקוד על כך כי לא יהא בהתנהגותו פגם או פסול, המונע ביסוד המסד של מעמד עורך הדין; מעמדו של הפרקליט איננו נובע רק מהידע בתחומי החוק אותו רכש ואשר בעזרתו הוא מושיט סיוע ללקוחותיו. אלא, בין השאר, גם חובה עליו להגן ביושר, בהגינות ובנאמנות כלפי כל אלה עמם הוא מקיים קשרים בתוקף תפקידו המקצועי. אין פירושה של חובה זו רק כי עליו להימנע מביצוע מעשים, אשר מוגדרים בחוק העונשין כמעשי עבירה מפורשים. אלא, יש בה משום העלאת דרישה, שהיא מעל ומעבר לחובת ההימנעות מביצוע עבירות מוגדרות".

ראה עלי"א 8/79 סופרין נ' הועד המחוזי של לשכ"ע פ"ד לד(4), 185, בעמ' 187.

52. בעל"א 15/88 פלוני נ' מרקליט המדינה פ"ד מ(ג), 584, נקבע כדלקמן:

"להבדיל מן הסעיפים 1361 ו-1612 לחוק המגדירים כעבירות משמעת הפרות של חובים ואיסורים סדורים ומוגדרים, המוטלים על עורכי הדין ... מהווה סעיף 3161 מסגרת נורמטיבית כללית ונורפת, המיועדת ללכוד בשתה כל מעשה או מחדל, אשר אין שאין בו משום הפרת חוב או איסור מכלל החובים והאיסורים המפורשים שנקבעו, יש בו משום סטייה מנורמת ההתנהגות המקובלת המצופה מעורכי דין. אמת המידה הראויה לקביעתה

של הנדרמה המחייבת היא כמקובל בקרב חברי מקצוע עריכת הדין, שהם "ידועי שם ובעלי הכשרה"...

בהמשך, נקבע מהו היסוד הנפשי הנדרש לביסוס העבירה על סעיף 3161 לחוק לשכת עורכי הדין:

"די במחשבה פלילית 'סתם' (קרי: פזיזות) כדי למלא את היסוד הנפשי של העבירה. לאמור: מעשה או מחדל, שנתקיימו בה יסודותיה הרגילים של פזיזות (מודעות ליסודות הפיסיים ולנסיבות הרלבנטיות, בצידוף שיוויון נפש ביחס לתוצאה) – והוא אינו הולם את מקצוע עריכת הדין – יהווה עבירה לפי סעיף 3161 לחוק. ואין נפקא מינה אם נבע מ'יקלות דעת' או מהיססה הדעת..."

53. על פי הראיות, אשר הובאו בפנינו, הנאשם חב לאדם, אשר אינו עורך דין במקצועו העמיד לרשותו את משרדו ואת יכולת השימוש בתוארו שלו ללא כל פיקוח בצידו והתייחס בשיוויון נפש לתוצאות מעשיו. למעשה, המשרד נוהל רק פורמלית על ידי הנאשם וגם זאת רק "בשלט רחוק", כאשר "איש השטח" היה י. והנאשם היה כאותה בבה התלויה על חוט ומועלת בתאם לרצונו של המשחק בה. כאשר לקוחותיו של הנאשם ביקשו לשוחח עמו ולקבל את עצתו, היה עליהם לעבור במסלול, אשר רק במקרה הטוב, אכן הסתיים בחילופי דברים עם הנאשם.

54. זאת ועוד. לאחר שהחלו להיחשף פעולות התרמית של י. היה על הנאשם לטפל בלקוחותיו ביתר שאת ואולם תחת

זאת העדיף הנאשם "לטמון ראשו עמוק עוד יותר בחוליו", לא טרח להשיב לפנייתיהם, התחמק ונעלם כליל מהשטח. מבלי להיכנס לכל מקרה ופרטי נעיר, כי אפשר ולפחות יכול היה הנאשם להקטין את הנזקים הכבדים שנגרמו ללקוחותיו, אם לא למנוע אותם.

כתוצאה מאדישותו של הנאשם, נגרמו ללקוחותיו התמימים נזקים כבדים. הנאשם נידם על משמרתו (ספק אגב, אם אי פעם עלה בכלל על מגדל השמירה) ובכך, איפשר ל-י. לננוב מתוך חשבון המשרד כספים של לקוחות הנאשם. ויודגש, כספים אלה, נועדו לתשלום חלק מהתמורה של דירות מגורים אותן ביקשו הלקוחות לרכוש במיטב כספם.

55. יתכן שגם הנאשם נפל קורבן למעשיו של אותו י. ואולם אין בכך כדי להפחית מהחומרה שבהתנהגות הנאשם כאשר היה, הלכה למעשה, לעושה דברו של י. ולא נהג כמצופה וכנדרש מכל עורך דין.

56. מתוך הראיות אשר הובאו בפנינו לא מצאנו כי מעשיו ו/או מחדליו נובעים מצידוק כלשהו או מנסיבות שבכוחן להצמיד לו איוו מן ההגנות המוכרות בדין הפלילי, ככל שאלו חלות במישור הדין המשמעותי.

73. אשר על כן, מצאנו לנכון להרשיע את הנאשם גם בעבירה על סעיף 3161 לחוק לשכת עורכי הדין.

(בדי"מ 28/99)

פנייה לחברים לייצג את הוועד המחוזי בבית הדין המשמעותי

הוועד המחוזי פונה לציבור עורכי הדין בבקשה להתנדב כקובלים, אשר ייצגוהו בהליכים המשמעותיים הננקטים על ידיו.

כל הרואה עצמו מתאים ומעונין להשתלב בדרך זו בפעילות המערכת המשמעותית בפרט ובפעילות מחוז ת"א בכלל, מוזמן לפנות למשרדי הוועד המחוזי ולהציע מועמדותו.

נא למלא הפרטים, לצלם ולשלוח לכתובת הבאה:

לכבוד

לשכת עורכי הדין – ועד מחוז תל-אביב

ת.ד. 34022, תל-אביב 61340

אני _____, עו"ד רשיון מס': _____, מ: _____

מביע בזה רצוני להתנדב ולייצג את הוועד המחוזי בהליכים המשמעותיים.

חתימה